

This is an electronic reprint of the original article. This reprint may differ from the original in pagination and typographic detail.

Ocensurerade fultankar och skratt när en elvaåring skriver om att ha en dödssjuk system

Lassén-Seger, Maria

Published in:
Hufvudstadsbladet

Published: 20/09/2023

Document Version
Accepted author manuscript

Document License
Publisher rights policy

[Link to publication](#)

Please cite the original version:

Lassén-Seger, M. (2023). Ocensurerade fultankar och skratt när en elvaåring skriver om att ha en dödssjuk system: Recension av Petra Lillsund Bodén: *Mitt idiotiska liv*. Ill. Herta Donner. *Hufvudstadsbladet*, 22. <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe20230929137780>

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Att skriva för att överleva

Petra Lillsund Bodén: *Mitt idiotiska liv*. Ill. Herta Donner. S&S, 134 s.

Dagboksformatet är ett av barnbokens mest slitstarka berättargrepp. Som ventil för svallande känslor och växtvärk är den oslagbar. Men också för att den – när den är som bäst – skapar intim förtrolighet med läsaren. Att läsa andras dagböcker är i verkligheten ett integritetsövertramp. Dagboks-boken gör tricket att både vara blottande privat och låta läsaren ta del av skribentens ofiltrerade tankar och känslor. Barbro Lindgrens självbiografiska dagböcker (1971–73) och Viveca Lärns fiktiva Mimmi- (1979–96) och Eddie-dagböcker (1991–2001) är några av genrens moderna svenska klassiker. På finlandssvenskt håll har vi Annika Sandelins suveränt sympatiska ”nattböcker” signerade Yoko (2014-).

Pausat systerskap

Med *Mitt idiotiska liv* (2023) ger sig Petra Lillsund Bodén (text) och Herta Donner (illustration) in i en anrik tradition med träffsäker fingertoppskänsla för genrens krav och möjligheter. Kluven mellan humor och allvar, sätter titeln den frustrerade berättartonen direkt. Bakom 11-åriga Julias dagboksskriverier finns en genomskådad vuxenagenda. Dagboken har hon fått av sin ”korkade” mamma som tydligen tror ”att allt kommer att bli bra bara jag klottrar dagboken full med bokstäver”. Men hur ska det kunna bli bra när lillasyster Josefin är livsfarligt sjuk och föräldrarna bara har tid för henne? Då måste en storasyster sköta sig själv, avstå från att retas och bråka, men också från favoritleken ”Julia och Jossan prankar” där systrarna utsätter föräldrarna för spratt typ plastorm i diskmaskinen eller förtejpade kranar.

Att spräcka tystnaden

Debuterande Lillsund Bodén skapar skickligt känslan av ett autentiskt dagboksskriveri som väller fram under stulna stunder eller korthugget avrundas med ett, nu har jag ”ont i armen efter allt skrivande”. Kunnigt kalibreras texten mellan ironiskt slängiga suckar över hur idiotiskt allt och alla är och ett bråddjup av rädsla och sorg. Mamma må framställas som korkad i tron på lättköpt terapeutiskt skrivande, men till konceptet hör att dagboksskribenten själv inte alltid har koll på exakt vad som händer under skrivandet. Jossans ”sjukdom är så hemsk och farlig att jag knappt kan säga ordet utan att rysa”, skriver Julia och avslöjar den tystnad hon behöver spräcka genom att skriva för att stå ut.

Tönt eller cool?

Mitt idiotiska liv är en ärligt drabbande berättelse om när livet inte glider på som det ska – eller som det ser ut att göra för alla andra. I femte klass navigerar Julia mellan att vara tönt eller cool. Leka eller hänga? Sminka sig eller låta bli? Stå ut med misslyckad frisyra och pinsam familj. Klassens självutnämnda coolhets-domare Alva och Malva är skoningslösa. Att vara perfekt är omöjligt inser Julia, snarare handlar det om att överleva.

Att vara det friska barnet som förväntas vara starkt och stå ut med att bli åsidosatt för att den som är sjuk behöver och får all uppmärksamhet, gör också ont. Några enkla svar på Julias dilemma serveras (förstås) inte men balans, tröst, hopp och förståelse finns i en generös bredd av bästisar, från suveränt ogenerat o-coola klasskompisen Tea, mormor Birgit (av Julia kärleksfullt benämnd ”gamlingen”) och hennes katt Janson, till artisten Laleh ”som sjunger att det kommer bli bra” så att Julia nästan vågar tro det. Coolhets-hetsen bland de

jämnåriga skär- och genomskådas i ljuset av Lalehs raka sångtext: "Jag ska aldrig ta skit igen. Jag ska bara vara mig själv".

Komikens kraft

Boken är därtill genuint rolig. Ytliga ideal om hur dugliga, vanliga familjeliv SKA vara demaskeras. Julia dagdrömmer om en tidsmaskin som kunde göra allt som förut igen, innan föräldrarna slutade gå på jobb, hasa omkring hemma i urtvättade kläder som mamma eller bosätta sig på gymmet som pappa. Dagboken härbärgerar även hennes ocensurerade fultankar. Julia längtar tillbaka till en tid innan hon blev "utkonkurrerad av en skallig, uppsvälld fyraåring med slang i ansiktet".

Herta Donners genomtänkta illustrationer fångar som ett slags kommenterande serierutor den dråpliga komiken hos familjeliv och -kriser, vänskapstrassel och skolvardag. *Mitt idiotiska liv* visar på den oerhörda kraft som finns i att karikera det nästintill outhärdliga. Bakom det raljanta tonfallet vibrerar det allvarstygda. Utan att flamsa bort sitt djupa allvar, rammar *Mitt idiotiska liv* läsaren med ett befriande skratt i bakfickan.

Maria Lassén-Seger